Ч. 39 (12.988). Львів, вівторок 23. лютого 1932. Poсztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік LIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“. Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 14·00 „
Піврічно 26·00 „
Річно 48·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голляндії, Бельгії 30 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Відгомін рішення Ради Амбасадорів з 14. III. 1923.

Ревеляційний лист гр. Станислава Лося до незнаного ближче українця у Львові в справі рішення Ради Амбасадорів з 14. III. 1923.

Ґр. Ст. Лось, автор обговорюваної недавно на сторінках нашого органу публікації про українське питання в Польщі, оголосив у консервативному місячнику „Наша Пшишлосьць“ (книжка за лютий 1932 р.) сензаційного і рівночасно ревеляційного листа, написаного ним у 1930 р. до одного видатного львівського українського діяча про українську та польську політику до 1923 р., яка спричинила відоме рішення Ради Амбасадорів з дня 14. березня 1923 р. Над змістом цього листа не можна прийти до порядку дневного хочби тому, що він односторонно і тенденційно насвітлює тактику наших провідних і відповідальних чинників, які до 1923 р. монополізували всю українську політику. Тому перейдемо до найважніших справ, порушених у цьому листі.

На початку листа автор зясовує свою ролю в польсько-українській справі до 1923. Він каже, що з українськими справами стрінувся вперше у 1921 р., коли то „волею тодішного польського уряду був покликаний до ведення відповідного (східньогалицького) реферату в міністерстві закордонних справ“. Познайомившись основно зі східньогалицькою справою ґр. Лось прийшов до переконання, що східньогалицьке питання можна зліквідувати двома шляхами: 1) добути суверенні права над Сх. Галичиною для Польщі або 2) віддати її СРСР за ціну користей та концесій в іншій ділянці (напр. поширення польських границь на півночі поза Мінськ). Тому, що другий шлях був зовсім нереальний з уваги на риський договір, то референт східньогалицької справи в польському міністерстві закордонних справ занявся виключно першою можливістю, тобто почав робити заходи, щоби здобути для Польщі суверенні права над Сх. Галичиною.

І тут „бажаючи довести — пише ґр. Лось — до ліквідації східньогалицької справи на міжнародньому терені мав я дві дороги до вибору. Перша дорога — це переведення тієї справи в безпосередньому контакті з великодержавами понад голови української суспільности у Сх. Галичині та недопущення їх до голосу. Другою дорогою було переведення угоди з тією організацією, яка тоді звалася ще Урядом Західньо-Української Республики і яка недавно ще вела з нами війну на терені Сх. Галичини. Я вибрав цю другу дорогу. І хоч мій вибір стрінувся з дуже завзятими нападами східньогалицької польської суспільности і з пророцтвами неминучої невдачі, з чим зрештою і я сам дуже поважно рахувався, то я всеж думав, що моїм обовязком було взятись за цю ризиковну спробу і до нинішнього дня цього не жалую. Бо дуже глибоко вірю, що на дальшу мету перемагає тільки політика, яка поважає оправдані почування і честь противника, що побідить вона на дальшу мету навіть у тому випадку, колиб у своїх початках стрінулася навіть з безнадійною, здавалось би, невдачею. Своєї думки під тим оглядом я не змінив і досі“.

Вірний своєму рішенню ґр. Лось скомунікувався з одним видатним українцем у Львові та спричинив його поїздку до Відня, осідку през. д-ра Евгена Петрушевича, щоби там зорієнтуватися в настроях західньо-українського уряду, вокремаж засягнути думки президента Національної Ради д-ра Евг. Петрушевича. Очевидно, що цей видатний українець зі Львова мав також у Відні представити відповідні польські пропозиції щодо порозуміння галицького уряду з варшавським польським урядом.

Заки подамо, що вийшло з тієї ініціятиви гр. Лося, постараємося відшукати в листі ще й інші, крім вгорі поданих, причини ширшого політичного характеру, що спонукали Польщу до переговорів. Про них автор листа пише так:

„що тоді було реальне, то автономія чотирьох бодай воєвідств з мішаним польсько-українським населенням. Така угода з польського становища мала тоді в 1921 р. своє значіння. Чейже тоді ще не був дефінітивно означений статут вільного міста Данціґу, спірною була справа Вильна, спірною була і справа Шлеська. Угодова полагода справи Сх. Галичини з тим саме урядом (урядом З.У.Н.Р.), який не так давно вів з нами боротьбу за ці землі, булаб відбилася могутнім гомоном у світі та булаб дуже влекшила молодій польській дипльоматії працю над поданими вище справами, великого для нас значіння. За такі користи варто було заплатити поважну ціну.“

Вертаємо до попереднього. Видатний львівський українець поїхав до Відня та передав там урядові З.Н.У.Р. відповідні польські пропозиції. На те д-р Евген Петрушевич „замість скористати з предложеної йому, небувалої просто в історії — пише дослівно гр. Лось — нагоди, **відповів, що він некомпетентний у цій справі, бо суверенність над Східною Галичиною належить до великих держав.** Таким чином відпала альтернатива поладнання східньогалицької справи шляхом угоди з українським громадянством; **остала тільки альтернатива поладнання тієї справи безпосередньо з великими державами, а заява д-ра Петрушевича стала для нас знаменитим мотивом, щоби відкинути суґероване деякими чинниками вислухання опінії східньогалицьких українців щодо розмірів автономії, яка мала бути признана т. зв. Східній Галичині. Кільканацять місяців пізніше уряд ґен. Сікорського перевів дефінітивно призвання Польщі суверенности над Сх. Галичиною понад голови українців і без ніяких обтяжуючих нас умов“.**

Ось і односторонні ревеляції польського дипльомата про ті шляхи, якими припечатували в 1923 р. долю Галицької Землі в Парижі. Аналізувати поданих ґр. Лосьом фактів ми не беремось, бо в політичні події тих часів, до того події, що відбувалися далеко від нашої Батьківщини, ми не втаємничені. Одначе думаємо, що в звязку з наведеними ревеляціями і з тим, що ми вже подавали з іншої публікації цьогож автора, повинні прийти до слова ті наші діячі, які в тих часах відгравали відповідальну ролю в українській політиці за кордоном. Думаємо, що тепер саме відповідна пора насвітлити порушені справи автор[и]тетно, з джерельними матеріялами в руках, з українського становища. Щойно тоді і ми матимемо змогу занятись докладніше аналізою всього того, що з політиці довело нас до теперішнього стану.

—o—

Провокації та змови.

(Оригінальна кореспонденція „Діла“ з Харбіну).

Організація московського національного товариства. — Кінець Пученка. — Червоні змови.

Харбін, 31. січня 1932 р.

Кілька днів тому місто Харбін було розбуджене рано новими вістками, що були надруковані в японській ґазеті „Харбинское Время“, яка виходить у московській мові. Це було повідомлення про заснування „Русскаго Національнаго Общества“, на чолі котрого станув бувший ґенерал колишнього знаменитого отамана Семенова ґен. Клерже. Це товариство поставило головним своїм завданням співучасть його членів у будівництві нової манджурської держави і тому його члени мали приймати громадянство держави, а також закладати свої відділи всюди у краю, де живуть еміґранти-росіяни, при чому мали призначувати уповноважених, як консулів. Надруковано спис тих уповноважених, в тому числі в м. Харбін, при чому вже під вечір стало відомо, що ці призначені особи відмовились мати щонебудь з новою орґанізацією, поки не буде добре відомий її повний склад правління. Трохи згодом прийшли вісти, що участь в орґанізації нового товариства беруть такі особи, як Ципльонків-Слявянський, бувший член видавництва підручників для радянських залізнодорожних шкіл східно-китайської залізниці, а також кореспондент радянського агенства „Ангаста“, що орудує під британським прапором. Крім того участь беруть бувший співробітник еміґрантської ґазети „Заря“ Нечкін, що потім працював у радянських ґазетах і був активним робітником в „Ангасті“, та бувший урядовець с.-китайської залізниці Шишканів. На чолі станув ґен. Клерже.

„Харбинское Время“ після того, як побачило, з ким має до діла, перестало навіть друкувати замітки в цій справі, але інші московські ґазети підтримують авантюру, хоч усі чинні еміґранти зовсім іґнорують цю нову орґанізацію. Так почалась і так закінчується ця нова спроба червоних скористати з обставин в Манджурії для своєї розкладової праці. І як хочеться дякувати Богові, що у нас, українців, нема тут до цього великого зацікавлення, що наша еміґрація не втручається в ніякі політичні авантюри! Але всеж таки нам слід булоб мати тут свій осередок. Та культурницька праця, що її ведуть наші установи, як „Просвіта“, це за мало. На жаль, наша громада тут, нараховуючи біля 15—20 тисяч душ, в той-же час незорґанізована і частинно заповнює деякі чужі орґанізації. Але важне те, що вона всеж нічого не робить ворожого нашій справі.

Велика частина бувших підданих Росії тепер має радянські пашпорти й іґнорує всіх, бо боїться стратити посаду, що її має на східно-китайській залізниці.

Варто навести тут кілька інформацій про те, як гинуть наші земляки, коли йдуть на службу радянців і їм вірять. Так було з Пученком, що дістав посаду представника радянського нафтового синдикату і якийсь час працював дуже добре на ріжних посадах, поки не закінчив своєї праці тим, що, побачивши, з ким має до діла, забрав дещо радянських грошей і заявив, що не хоче повертатись до Москви, коли його туди покликали. Час минав, гроші розійшлись, а радянський консуль Мельников у Харбіні, з котрим він був колись у добрих відносинах, почав надсилати людей і навертати Пученка до себе. Пученко повірив своєму приятелеві і коли Мельников повертався в Москву, він поїхав з ним у спеціяльнім ваґоні консуля. Коли поїзд проїхав кордон і дійшов до Розїзду ч. 86, що стоїть уже в Забайкальщині, прийшли у ваґон чекісти і запитали, хто тут Пученко. Він піднявся, а тоді один з чекістів спокійно витягнув наґана та вбив Пученка. Тіло його викинули з ваґону в поле, коли поїзд пішов далі. Так закінчив своє життя Пученко, що повірив консулеві-приятелеві.

Тепер ночами в Харбіні роблять ріжні атентати на поліцію та европейців китайські студен-

ги, які одночасно розкидують летючки з напів комуністичними гаслами. Взивають до розправи з тими, що підтримують нову владу, що йдуть разом з японцями. Але вся ця агітація не має більшого успіху, бо ніхто не вірить, що китайці чи червоні зможуть дати спокій краєві, котрого він так бажає. Таких атентатів на публику в ночі було вже два, перший в ночі на 21., а другий в ночі на 23. січня ц. р.

Слідча поліція міста відкрила кілька змов на життя нових діячів, при чому всюди замішані червоні, а кілька осіб, що були заарештовані у звязку з подіями на новий рік на китайській вулиці в м. Харбіні, виявились червоними комсомольцями, при чому в деяких з них найшли револьвери.

Так плететься тут сітка провокацій і робляться всі заходи, щоби підтримувати стан анархії в краю.

Микола В. Самійлович.

Спільні чи окремі свята?

(Слово робітника.)

Бажаючи забрати слово в дискусії на цю тему на сторінках „Діла", прохаю Хв. Редакцію помістити і мої завваги. Не буду тут згадувати про дуже раціональні аргументи авторів попередніх статтей, я тільки насвітлю бажання робітника в цій пекучій справі.

Хто як хто, а робітник може найбільше вичікує позитивного і якнайскоршого поладнання цієї життєвої справи. Бо хтож, як не робітник, є тим елементом, який на власній шкірі відчуває абсурдність окремого святкування греко-кат. свят, працюючи по більшій части в заведеннях і робітнях, де святкують свята на основі григоріянського календаря. До неповоротної минувшини належать ті часи, коли ліберальні власники й управителі заведень та робітень звільняли робітників гр.-кат. обряду в перші дні двох великих свят, а саме: Різдва і Нового Року (Великдень випадає в неділю). Сьогодні робітник не сміє про це й мріяти. (Одначе знаю, і то часті випадки, де робітників римо-католиків, що працюють в українських інституціях, звільняють у лат. свята. Але це щось іншого...). Не говорю і про те, на скільки зневаг і докорів виставлений тут наш робітник...

Другою, не менше важною справою є т. зв. мішані подружа. Скільки власне на тлі святкування свят буває непорозумінь між подружам — не треба й казати. Скаже хтось — добре їм так! Одначе явища цього (мішаних подруж) на терені Східної Галичини не дасться легко оминути, бо, по правді, й невелика ріжниця в обряді, а в самім (католицькім) віруванні — ніяка. І власне робітництво по більшій части не звертає на це уваги — і тут найбільше мішаних подруж. Вислід того такий, що робітник переважно святкує свята по новому стилю. Часом для хліба, часом... для спокою в родині. Рідко святкує гр.-кат. свята, натомість частіше одні і другі. Сумне, але правдиве.

По-третє — в нашому публичному житті ми тримаємося і так виключно григоріянського календаря. На-щож тут ще церковний календар? Скільки на тім тратять деякі наші інституції, заведення та крамниці, святкуючи подвійні свята?!

Ми тепер чи не одинокі в Европі визнавці старого анахронізму!... А може цей календар наше „фатум" і причина вічних невдач „спізненого Івана"?...

•

Справу цю можна вирішити, думаю, на *одним* зборі (чи пак соборі) компетентних чинників навіть в дуже короткому часі, так, щоб якнайскорше цей анахронізм щез безповоротно в нашої Землі.

Жлемо...

Львів. *Ст. Міткевич.*

На парляментарній арені.

СПРАВА ВОЄННИХ ВІДШКОДУВАНЬ У СОЙМІ.

Український Клюб поставив був у соймі внесення, щоби уділені на відбудову позички і субвенції зарахувати на евентуальні відшкодування за воєнні шкоди, а в кожному випадку здержати їх стягання. Внесення це було відіслане до Комісії Відбудови Краю, яка його відкинула тому, що нема ще закону про відшкодування за воєнні шкоди і мабуть його не буде, та що нема підстави до здержування стягання позичок.

Це внесення Комісії прийшло на пленум сойму дня 19. лютого ц. р. Від Українського Клюбу забрав слово посол **д-р Я. Олесницький,** обстоюючи внесення Клюбу, як внесення меншости Комісії. Пос. д-р Олесницький навів, що воєнні відшкодування повинні бути в засаді хочби й у найменших розмірах признані, і то бодай тим найбіднішим, та найбільше потерпівшим, які власне діставали позички на відбудову і до яких відноситься внесення Українського Клюбу. Крім цього згадав, що закон з дня 6. травня 1924 р. про поміч на відбудову не виконується згідно з його духом, а саме § 8. закону передбачує виразно цілковите або бодай частинне счеркнення позичок, уділених на відбудову відносно до того населення, яке мешкало в землянках, бараках, або комірнім, як також пошкодованим власникам дрібних рільних господарств, яких обем не перевищає 15 га.

Тимчасом воєвідські комісії ледви у десяти відсотках беруть під увагу ті причини, а в 90% хоч ці причини виразно наведені в законі не лише не відписують позичок, але навпаки в останніх часах, не зважаючи на страшне економічне положення і фінансову скруту, ті позички далі стягають.

Пос. д-р Олесницький поставив також евентуальне формальне внесення на відіслання справи ще раз до Комісії. У відповіді референт обстоював наведені вже мотиви Комісії, та заявив, що уряд приготовляє закон про мораторію щодо стягання позичок.

Очевидно внесення Комісії, тобто референта приняли більшістю голосів ББ.

•

ДАЛЬШІ ІНТЕРПЕЛЯЦІЇ УКРАЇН. КЛЮБУ.

Український Клюб вніс такі інтерпеляції:

Ч. 61 з дня 9. лютого 1932. до міністра рільних реформ і міністра скарбу в справі надужить при парцеляції ліса в селі Тудорів, повіт Копичинці.

Ч. 62 з дня 11. лютого 1932. до міністра внутрішних справ у справі постійних безкарних нападів членів „Стшельца" в Кривому на дім п. Олександра Наконечного в Кривому, повіт Бережани.

Ч. 63. з дня 11. лютого 1932. до голови Ради Міністрів в справі невинагородження шкід, які вчинили військові відділи в часі т. зв. пацифкації на терені повітів підгаєцького і бучацького в жовтні 1930 р.

—o—

Лихо від хуторів.

(Кореспонденція з Волині).

Від низки літ по волинських селах панувала гарячка комасації землі й виходу на хутори. Багато старих, мальовничих сіл зникло назавжди, а їхні мешканці розсипалися по полях. Брак державних кредитів цю гарячку дуже обнизив. Майже спинив. Є можливість переглянути, що дала ця земельна реформа нашому селянству.

Необхідність скомасовання розпорошених шматків селянської землі ні в кого не викликує сумніву. Та до ідеї комасації життя додало столипінської отруї — розпорошених хуторів: вони в свій час мали відвернути революцію, що її зароджує і підсилює скупченість. І з цієї мішанини народилося страшне лихо для нашого селянства.

Ось головніші зразки хутірських планів: 1) оселі, безладно розкинені по цілому просторі землі даного села, 2) забудовання витягнені кишкою вздовж дороги (на 5—8 кільом.), 3) господарства, розміщені при штучно створених ріденьких вулицях.

Подібна „комасація" грунтів, що буцімто має на меті розвиток рільної культури й піднесення добробуту населення, стала джерелом регресу й гальмування матеріяльного розвитку. І це діється в той час, коли культура й економіка роблять усі зусилля для уліпшення зносин, наближення людських одиниць. Скупчення людей а не їх розпорошеність, творило культуру й цивілізацію людства; міста, а не ріденькі села.

Комасаційні чинники роблять на наших землях навідворот — розпорошують селян, утруднюють їм зносини, видовжують віддаль між ними й утривалюють стару „засаду": „Моя хата з краю".

Вже чисто теоретичні міркування приводять нас до льогічного висновку, що сьогодишні наші форми комасації є регресивним і антикультурним явищем.

Практичні висліди цієї реформи стверджують цей висновок яскраво. У скупчених селах повстають Просвіти, кооперативи, молочарні, кружки „Сіл. Господаря"; народжується нове культурне й економічне життя; люди зближені до себе, мають потребу обмінюватися думками, є людьми громади. До школи, церкви, Просвіти, кооперативи зсім близько. Порозумітися місцевим діячам, скликати збори, влаштувати нараду, профорсувати по хатах якусь думку легко...

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 23. ЛЮТОГО 1932.

Польська відповідь на українські петиції.

5)

Польський уряд стверджує найрішучіше, що він не видав ніякого іншого розпорядку. Акція польської влади у трьох воєвідствах була виключно спрямована проти винуватців і обмежувалася до території, яку можна було вважати огнищем терористичної діяльности і де находились склади вибудованих матеріялів, зброї та бунтарських видань.

Польський уряд мав уже нагоду у своїх замітках 20. січня 1931 здати справу із вимкових засобів, яких мусів ужити і наслідків, які вони дали. Тут польський уряд мусить тільки зазначити, що акти саботажів і атентати відбувалися у прикордонній смузі, де легше вести руїнницьку діяльність. Коли ясно, що ніякий уряд ніколи не міг би потурати на своїй території таким терористичним організаціям, то тим природніше, що польський уряд мусів у даній випадку реагувати енергійно на злочинну акцію ведену недалеко кордонів.

Тому-то польський уряд з обуренням відкидає закиди, що його акція, яка мала виключно на меті лад і спокій, була спрямована проти меншини. На 60 повітів із трьох воєвідств із мішаним польсько-українським населенням переведено труси тільки в 16, тоді, як акти саботажів повторялись у 30 повітах, тому й не можна згадувати про акцію звернену проти прав меншини.

Польський уряд, що стоїть твердо на принципі абсолютної рівности всіх громадян без ріжниці раси, релігії та національности, не вагався виступити з такою самою рішучістю, коли подібні акти проявлялись на якійнебудь іншій частині його території.

Два роки раніше польський уряд був приневолений ужити військової сили, щоби допомогти цивільній владі: у 1923, коли вибухнув бунт у Кракові і в 1925, коли наслідком земельного страйку вибухли заворушення в Познанщині.

Так само, як у цих двох випадках, уряд в останнім часі мусів хопитись суворих, але невідхильних засобів, що мали виключно на увазі найвищий інтерес держави, для якої лад і загальна безпека є найвищою конечністю.

Мотиви меншинової політики ніколи не мали впливу на становище польського уряду в його рішеннях. Тому ясно, що акція почата польським урядом не має ніякої форми меншинової проблеми і належить виключно до внутрішньої політики краю і цей факт не повинен ставати предметом дискусії перед міжнародніми інстанціями.

•

5. Як це вже мав польський уряд честь тут згадати, українські петиції наводять цілу низку фактів зовсім вигаданих. До них належить взр. інформації про буцім то сотні померших, про знищення вибуховим матеріялом майдану або домівки „Пласту" в Сокалі, які ніколи не існували; знищення кооперативи чи бібліотеки у Войтичеві; знищення захоронки на Замарстинові, біля Львова; арештування членів „УНДО", „Сельсоюзу", „УСРП" і „УПП" наслідком їхньої громадянської діяльности, а не як наслідком акції, веденої ними проти польської влади в трьох воєвідствах; зачинення „Рідної Школи" в Станиславові; знищення ліцею та інтернату в Золочеві; знищення крамниці „Маслосоюзу" у Львові; відмова помочі для ранених; знущання над отим священиком, тощо.

При цій нагоді слід пригадати думку висловлену комітетом Ради, складеної із представників Великої Британії (голова), Франції та Японії, наслідком розгляду деяких мадярських петицій у справі шкільної проблеми в Трансильванії. Цей комітет, ствердивши, що твердження наведені петентами в більшій скількості випадків не були згідні з дійсністю, заявив у справоздані оголошенім за згодою румунського уряду таке:

„Члени Комітету вважають своїм обовязком підкреслити, як це важно, щоби скарги передані Лізі Націй меншинами були зредаговані дбайливо, так, щоби Ліга не мала перед собою фактів неточних" (Держ. денник VII. рік ч. 6. червень 1926 ст. 742).

(Продовження буде)

ко. Словом, є багато (подібних до міських) сприятливих умовин до влиття селянського бутування в організовані культурні й господарські форми.

Як лише в такому селі переведено „комасацію" й селян розпорошено по полях, усі ці повитивні умовини поступу щезають. До школи, церкви, Просвіти, кооперативи, молочарні, читальні, бібліотеки й місцевих діячів далеко. Селяни збираються рідко. Обмін думок зустрічає просторні перешкоди. У людей заникають риси істот гурту. Вони відчужуються, затрачують потребу зустрічі й вміння балакати в гурті; більше мовчать, бо мозок працює мляво і має малий запас вражінь. Тяга до гурту, до організацій ослаблюються, і ці організації на очах підупадають або й зникають. Селянська маса в соціяльному й цивілізаційному відношенні спиняється на якийсь час на одній точці, а потім починає поступати взад.

Щоби зрозуміти страшні труднощі для організаційної роботи в такому „скомасованому", а властиво — розпорошеному селі, вистарчить одного прикладу: щоби сповістити селян про якісь збори, в скупченому селі треба зробити, допустимо, один кільометер і витратити біля години часу, а в розпорошеному по хуторах селі, щоб обійти всі хати, треба зробити 15, 20 і 30 кільом. (по ломаній лінії!), на що не вистарчить і цілого дня.

Тому-то над такими „зреофрмованими" селами розпростягають свої страшні чорні крила всякі духи назадництва, „собчества", млявости, відчуження, пересудів, негромадськости й спинення нашого культурного й господарського руху.

Треба сміливо глянути правді в вічі й голосно сказати собі: подібне розпорошення наших сіл є не лише страшним безглуздям, але й чином антикультурним, бо воно повертає селянство до первісних позицій прапрадідів.

На Волині повинна бути поведена зміцнена акція проти подібного розпорошення селянських садиб. Але одночасно селянам, що прагнуть комасації ґрунтів, повинні бути дані найкращі зразки одночасного розвязання цих двох завдань: збірання шматків землі в цілість і найдогіднішого для організованого життя розміщення садиб (найближчого скупчення на просторі села з його землями).

Заяви селян, розчарованих і прибитих сьогодняшньою шахівницею піль, що, мовляв, підемо на пущу, аби мати всю землю вкупі, не можна практикувати, як здоровий і обовязуючий голос, бо є він голосом лише роспуки. Але треба все зробити, щоби селяни самі зрозуміли те лихо, яке дасть їм подібна „комасація".

В. Островський.

Тироль осідком Габсбурґів.

ВІДЕНЬ, 21. II. ПАТ. Преса повідомляє, що австрійський архикнязь, який живе у взаєминах з б. арх. Оттоном, закупив біля тирольської громади Ампас замок за 100 тисяч шилінґів. Зачувати, що цей замок призначений для родини Габсбурґів. Бувший архикнязь має там замешкати вже літом ц. р. Пороблено заходи у тирольської влади, щоби позволила на приїзд родини Габсбурґів. Компанія тирольських стрільців рішила іменувати Оттона Габсбурга своїм почесним капітаном.

Велика японська офензива.

У суботу в год. 7.30 рано почали японці велику офензиву. Артилерійська перестрілка в Шанґаї не вгаває. Пальба така завзята, що годі розріжнити поодинокі детонації. Над Чапеї кружляло 10 японських літаків. Вони бомбардують китайські становища. У поготівлі є ще 70 літаків. Японського війська в перших рядах є 13.000 люда. Біля форту Вусунг японці йдуть зперед. Зайняли частину місцевости Кіян-Вань. У Нанкіні проголосили воєнний стан.

Французькі знавці кажуть, що японці мають тепер 200.000 вояків, величезну артилерію та танки. Одначе воєнна акція утруднена тому, що терен поперізуваний рижовими полями та горбками. Кантонська армія має 45.000 вояків і кілька батерій тяжкої та легкої артилерії. На південь від Шангаю є дві зразкові дивізії, а 4.000 людей вірних Чан-Кай-Шекові, висвали в околиці Ву-Суну. Далеко від фронту є третя дивізія.

Анґлійський комітет китайської кризи.

У звязку з подіями в Китаю та в Лізі Націй є англійськім уряді створили спеціяльний комітет кабінету для справ китайської кризи. Головою комітету є Болдуін. До комітету належать міністри: закорд. справ, війни, маринарки, домінії та міністр для індійських справ. Комітет слідкує розвиток подій та радить безупину

Голод загрожує життю 15.000 дітей на Закарпатті.

При участи заступників дванацяти політичних партій, краєвого уряду, війська, церкви, Червоного Хреста, Масарикової Ліги й інших союзів та корпорацій отворив губернатор *д-р Антін Бескид* у неділю 14. лютого перші анкетні сходини, яких метою злагіднити нужду закарпатського населення. Губернатор Бескид вказав на постійно зростаючу нужду та сказав, що вважає потрібним почати аполітичну акцію. В дискусії як перший промовляв професор о. *Богуслав Сіра*. Він в імені гр.-кат. духовенства заявив, що з усіх сил піддержуватиме цю акцію, одначе товчок до неї мусить дати передовсім держава, бо на Закарпатті „пропак від пропака" не може нічого дістати. Управитель державних лісів *Стрипський* сказав, що державні ліси не можуть відновити праці в колишніх розмірах, бо дефіцит лісового господарства постійно росте, а велика маса дерева лежить непродана. Заступники політичних партій подали своє становище на письмі.

Заступник краєвого уряду опіки над молоддю сказав, що на Закарпатті загрожене життя 15.000 дітей і конче потрібна негайна поміч. Признаних 150.000 чк. вистане всього на десятиденну молочну акцію.

Вкінці постановили, щоби 15-членна комісія випрацювала меморандум, предложила його владі та поробила потрібні заходи задля успішного висліду акції.

—o—

З українського життя на чужині.

ВИСТУПИ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ У ВІДНІ.

Після вдатного св. Миколаївського вечора відбулася 24. січня ц. р. заходом Просвітної Секції при Викон. Комітеті Українських Товариств у Відні нова діточа аматорська вистава „Зустріч". Кирилко, Юрко й Олесь, Марійка, Тетяна, Вивірка, Зайчик-Стрибунчик і Медвідь Потап зібрались у Маланчину ніч в густому лісі, що містився на сцені власної домівки на Тіркенштрассе, щоби вручити на письмі свої поступляти Новому Рокові. В його імені заявив Старий Рік, що його наслідник буде ліпший, як він, коли віденська дітвора його перший раз так гарно витає. Та не тільки тому віденська кольонія оплескувала з великим вдоволенням виступ малих аматорів, ведених умілою рукою режисерів проф. Е. Чумака і ст. мед. О. Курчаби. Дитинячо-наївний настрій із сцени перейшов і на старших, а наші колядки при супроводі мандолінової орхестри, що їх вивчив енергійний диригент п. А. Гнатишин, примусили не одного з наших „віденців" перенестися думками в рідний край та у ті часи, коли вони ще малими зі своїми ровесниками звінким голосом співали: „Бог предвічний народився..." Гарну гру дітей слід піднести ще й тому, що багато з них, живучи серед чужого окруження, говорить тільки по німецьки, а українську мову чує лише в українській шкілці, яка сповнює тому дуже важну педагогічно-освітню і національну задачу. Булоб дуже пожаданим, щоб українська дітвора у Відні находила частіше нагоду до прилюдних виступів та, репрезентуючи собою будуччину народу, наводила і старшим громадянам перед очі, що пора вже покинути дрібничкові партійні спори й особисті порахунки, а зате треба взятись спільними силами до позитивної праці для кращого майбутнього.

—o—

З життя „Рідної Школи" в Рогатинщині.

Липиця Долішня. Дня 13. січня ц. р. відбулося ювілейне свято „Рідної Школи" в Липиці Долішній. Головною точкою свята був ювилейний концерт, зложений з народніх пісень, деклямацій і святочної промови. Концертові точки виконав читальняний хор із Липиці Горішньої, промову виголосив делеґат із Рогатина п. Петро Самоверський. Свято відбулося з ініціятиви Кружка „Рідної Школи", на чолі якого стоїть о. Степан Городецький.

Бовшів. Дня 31. січня ц. р. відбулася рідношкільна анкета в найбільшому селі Рогатинщини, Бовшеві. Реферати виголосили делегати Повіт. Кружка „Р. Ш." з Рогатина п. Микола Водонос і п. Дмитро Хоптяк. По рефератах розвинулася оживлена дискусія, на якій приявні селяни порушували ріжні справи, звязані з культурним і господарським життям села. Приявних на анкеті було біля 300 селян. Признати треба, що Бовшів належить до свідомих громад, має читальню „Просвіти", кооперативу, кружок „Союзу Українок" і кружок „Рідної Школи", що стоїть під проводом свідомого й інтелігентного селянина п. Степана Мурафи.

Бурштин. Гарний приклад, як треба дбати про „Рідну Школу", дала доростаюча молодь місточка Бурштина. Під проводом членів Старшини Кружка „Рідної Школи", на чолі якого стоїть свідомий слюсар п. Степан Будний, ходила отся молодь з вертепом колядувати на „Рідну Школу" і зібрала 95 зол., які передала на цили „Рідної Школи".

Парцеляція Конюшки-Явче. Добрий приклад любови до „Рідної Школи" дали діти невеличкої української кольонії, що лежить між селами Конюшки-Явче. В часі Різдва Христового зібрався гурток дітей і ходив колядувати. Заколядували 9 зол. і замість обернути ці гроші на цукорки або інші непотрібні річі, передали їх на „Рідну Школу". Честь таким розумним дітям! Хай інші беруть собі з них приклад!

—o—

Від імпресіонізму до... комізму.

Пояснення п. П. Ковжуна до останньої відповіди п. Д. Дядинюка на вияснення АНУМ.

Члени „Асоціяції Незалежних Укр. Мистців" жалують щиро, що реаґували на статтю п. Дядинюка і цим дали йому право помістити в „Ділі" нову відповідь-статтю, що надалі викривляє найпростіші явища та факти. Тому, що віякому мистцеві не може бути байдуже, коли йому підсувають нечисті мотиви в його праці, ані коли голос у мистецьких справах забирають люди, які не мають до цього даних, я приневолений для інформації тих, що цікавляться в нас мистецькою працею дати кілька необхідних пояснень.

На всі особисті натяки п. Дядинюка щодо моєї особи — відповідати не буду. Щож торкається його замаскованої атаки на АНУМ, то варт би спитати, чи не грав тут чималу ролю факт, що його не приняли, ні до самої організації товариства ні до участи у виставці?

Буцім то ідеольоґічний закид, звернений на адресу АНУМ, чому вона не виступила проти ЗУМО з тими всіми епітетами, якими так радо користується п. Дядинюк — закид наївний. Усім тямущим у нашому мистецькому русі відомо, що ЗУМО не є ніяким гуртом мистців, нікого та нічого не репрезентує і вюювати з ним смішно. Діяльність т. зв. ЗУМО це несеріозна патьомкініяда, яка крім незручно переданих чужих думок нічого дати не вспіла. Поза тим вона здатна хіба тільки до фамілійних концертів та провокування наших мистців.

Незвичайно характеристичне явище: як гармонійно сходяться напади п. Дяд. і „Нових Шляхів" на АНУМ! Оба вони накидаються саме за те, що це організація справді незалежних мистців, які стоять поза всякими партійними орієнтаціями і як перше домагання у своїй праці ставлять талант і розуміння вимог сучасного европейського мистецтва.

Щож може про це нове мистецтво сказати п. Д., коли він так у ньому орієнтується, що пишучи про обгортку альманаха ВУМО, каже: „Окладинка виконана майстерно і побудована на чистій (!) формі західньо-европейського мистецтва — конструктивізмі" (?!). Тимчасом у цій обгортці ніякого конструктивізму нема і вона є саме зразком протилежного до конструктивізму — декоративного експресіонізму.

Коли чуємо далі закид, що члени АНУМ рекламують себе у пресі критичними статтями, то невідомо, чи це таке моральне обурення зразково ідейного громадянина, чи знову тайний його ....„чистий конструктивізм". Усі, що колинебудь читали статті на мистецькі теми М. Осінчука, Я. Музикової, І. Іванця або мої, знають, що це були статті переважно інформативні, отже статті пояснюючі, обєктивні. У таких статтях, писаних на всьому світі фахівцями мистцями про себе та своїх товаришів вільно (і необхідно) передавати факти, нпр. дату свого уродження, назву твору, скількість виконаних праць і вільно їх пояснювати досхочу.

Мистецькі групи саме організуються на те, щоби спільно та пляново поширювати зрозуміння для мистецтва. Коли нпр. Осінчук висловився про свої праці, що вона виконані в такім то стилю, то він не сказав нічого більше, як хтось, що інформує про напрям своєї подорожі на Париж або Багдад. Коли І. Іванець пише про виставку АНУМ, на якій є його три малі образи, в усій статті аналізує твори переважно чужинців, то треба справді дивної ментальности, щоби на-

вати це „автореклямою“. Коли я в статті про історію екс-лібрісу в Галичині, поміщеній у „Ділі“, згадав про своє відзначення в Льос-Анджельос, то зробив це цілком свідомо і доцільно, щоби підкреслити успіх українського відділу на міжнародній виставі і чейже, здається, ніхто з інтелігентних читачів не підозрівав мене при цьому в такій примітивній та грубій формі автореклями!

Врешті-решт кажеш собі: „Ну, добре! Може справді весь гурт мистців, до якого я належу, і я разом із ним — недужі мегальоманією і всі ми займаємося тільки автореклямою... Але чому саме п. Дядинюк уважає себе в праві виступати в ролі Катона моралі? Які це дані він має на те, щоби вчити наших мистців не тільки етики, але ще й фільософії мистецтва — що воно таке, якими шляхами йде і якими йти повинно?“ Кинути фразу про „національно-творче мистецтво“ може кожний: вона робить враження на лаіків, які уявляють собі, що саме той, хто до нього закликає справжній предтеча і апостол такої правди.

А це саме в мистецтві, так само, як у політиці, зветься пустомельщиною. *Павло Ковжун.*

З судової салі.

ПРОЦЕС 60-ЛІТНОГО О. ПЕТРА ПЕТРИЦІ ПЕРЕД ЛЬВІВСЬКИМ СУДОМ.

В суботу 20. ц. м. перед лавою присяглих у Львові відбулася розправа проти пароха Токів, збаражського повіту, о. Петра Петриці під замітом злочину з 65. §. Акт обвинувачення закидає обвинуваченому, що підбурював присутніх на академії в честь Невідомого Стрільця 19. серпня 1930 р. в Токах. Другим обвинуваченим був Петро Яворський, студент політехніки в Данціґу. Його не відшукали й не доручили йому акту обвинувачення, тому не було його на розправі.

Обвинувачений о. Петриця не почувається до ніякої вини, на академії не говорив він нічого підбурюючого, а закиди акту обвинувачення — видумка поліції. Свідок прокуратури Ґловяк, поліцай з Токів, піддержав акт обвинувачення, свідки Ярослав Штойко та Іван Шевчук, студенти, признали, що промова о. Петриці була видержана у спокійному тоні.

Після промови прокуратора Чемеринського та оборонця д-ра Ст. Шухевича, присяглі потвердили вину обвинуваченого 8-голосами. Трибунал засудив о. Петрицю на 3 місяці важкої тюрми зі завішенням кари на три роки.

ПРОЦЕС Б. ПОСЛА ВИСЛОЦЬКОГО.

В понеділок 22. ц. м. починається перед львівським судом процес б. посла Олександра Вислоцького. Обвинувачений з § 58 і ін.

Відчинення вистaвки в Національ Музеї

У неділю 21-го відчинили в „Національному Музею“ при вул. Мохнацького виставку ріжних образів і рисунків давнього західньо-европейського мистецтва з XV-го до XVIII-го віку. Дві салі Нац. Музею здебільша із творами італійських і голяндських мистців кажуть нам забувати, що ми у Львові. Коли падають слова „Рембрандт“, „Дірер“, „Тінторетто“, „Ґоя“ — одні із присутніх починають піддавати в сумнів автентичність творів, другі питають: яким робом така збірка таких кількадесяти творів могла опинитися в стінах нашого Музею. Основник музею придбав її давно від австрійського збирача — Карла Мієнціля; неодин із образів, який бачимо, міг би нині сапувати бюджет неодного із присутніх, що мріє про тисячі долярів.

Відчинив виставку переднім словом дир. Музею д-р І. Свєнціцький. Гостей було досить мало. Можливе, що погода, сприятлива для спорту, відтягнула на лоно природи чимало осіб не байдужих до мистецтва.

ЗА ВІДШКОДУВАННЯ ДЛЯ „СПАЦИФІКОВАНИХ“.

На понеділковому засіданні сойму є м. і. справа виборчих надужить у перемиській окрузі. Є теж внесення Українського Клюбу, яке домагається, щоби з державного скарбу покрити кошти лічення людей, пошкодованих на здоровлі підчас „пацифікації „Сх. Галичини“.

Луговий попис.

Львів, 21. лютого 1932.

В неділю 21. ц. м. вполудне улаштувало Т-во „Луг“ у Львові в салі театру Ріжнородностей попис своїх членів: руховиків і руховичок а також малих луговиків і луговичок, що виконали разом аж 14 точок широкої програми при світлі рефлекторів. Не всі ті точки стояли на відповідній висоті, були й деякі недотягнення, особливо у вправах руховиків, — але загально треба признати, що аранжери вложили в підготовку того попису багато праці, тому публика оплескувала поодинокі виступи дуже щиро.

Почався попис вільноручними вправами руховиків, потім бачили ми малих луговиків на козлі, а дальше вправи ритмічні до пісні „Накрила нічка“. Незвичайно подобалися вежі руховиків та оригінальні вправи руховичок, що представляли образ машини в русі. З черги була трохи за довга „година руханки“ малих луговичок (8), вправи руховиків на поручах (17), вправи луговичок хустинами (18) і вправи малих луговиків на коні (9). Після того виступив муж. хор „Лугу“, що відспівав Людкевичеву „Чорну ріллю“ (відому стару пісню „Зазвенімо“, що її співали ще наші діди, цензура з програми вичеркнула!). А потім були ще гарні вежі мішані, цікаві ритмічні вправи малих луговичок, вправи руховиків на коні і показова година руханки руховичок системою Бертрам (тягнулася тільки пів години...). Закінчився попис ефектовними вежами на двох драбинах у виконанні руховиків. Вправами проводили п. Мамчаківна і п. Мамчак.

Аранжерам, які, як сказано вгорі, вложили в той виступ „Лугу“ чимало праці й енерґії, належиться глибоке признання. Тим виступом доказав львівський „Луг“ знову, що він є у нас одним з найдіяльніших і найрухливіших товариств. Одначе на будуче радилиб ми не перевантажувати програми, зокрема не виставляти до вправ на поручах чи коні по кільканацять учасників. Краще виставити кількох, але зате нехай вони виконають усе гладко і прецизно! Тоді не буде перетомлення ні серед публики, ні серед виконавців.

До поодиноких вправ грала орхестра Шлапаків. Публика заповнила тільки другу половину салі і ґалерію. І. Н.

ОСТАННІ ВІСТИ

ВБИТІ ТА РАНЕНІ СТРАЙКАРІ.

З Катовиць повідомляють, що страйкуючі робітники копальні „Кєавери“ біля Гірн. Домброви уладили віче. Поліція розганяла робітників, вжила зброї та вбила двох людей, а 4 ранила.

ПОМЕР БУВШ. ВІЦЕПРЕЗИДЕНТ Д-Р ШЛЯЙХЕР.

У неділю помер несподівано у Львові бувший віцепрезидент м. Львова і член Ради Жидівської Аґенції д-р Филип Шляйхер. Родився 1870 р.

ВІДГОМІН ПРОТИЖИДІВСЬКИХ ЕКСЦЕСІВ.

Окружний суд у Вильні розглядав останній із серії процесів у звязку з листопадовими подіями. На лаві обвинувач. засів 20-літн. кравець Зельман Рубін, обвинувачений в тому, що 9. листопада підчас протижидівських ексцесів ударив учня інституту торг. наук Розановича. Обвинувачений боронився тим, що станув в обороні жидівки, яку бив Розанович. Суд засудив Рубіна на 3 роки вязниці.

НОВИЙ ФРАЦУСЬКИЙ КАБІНЕТ.

Тардіє створив новий уряд у такім складі: президент ради міністрів і міністр закордонних справ Тардіє, внутрішні справи Матіє, фінанси та бюджет Флянден, справедливість Рено, нац. оборона Пієтрі, освіта, Рустан, праця Ляваль, комунікація та прилюдні роботи Ґерніє, торговля Роляи, хліборобство Шосо, кольонії Шанделен.

Рівночасно президент республики іменував 7 держ. підсекретарів, а м. ін. в президії ради міністрів дотеперішнього міністра внутр. справ Каталя.. Новий кабінет Тардіє представиться парляментові у вівторок.

У склад нового кабінету входять: 1 соц. республиканець, 2 незалежні, 4 з рад. лівиці, 7 лівих республиканців, 2 соц. радикали, 1 дем.-націоналіст, 2 з Дем.-соц. Акції, 2 з Респ.-дем. Унії.

СМЕРТЬ ПІДЧАС ВИСТАВИ.

ВІДЕНЬ, 21. І. ПАТ. Вчора помер на удар серця директор фольксопери д-р Людв. Кайзер, як дириґував орхестрою в студіо „Раваґ-у“ (віденського радіо).

ВИСЛІД ВИБОРІВ У ЯПОНІЇ.

ТОКІО, 21. II. ПАТ. Побіда урядової партії у виборах до японського парляменту певна. До півночі відомі були такі висліди: урядова партія Сеюкаї 96 мандатів, мінсеіто (опоз.) 60, пролетарі 3, корейці 1 мандат.

ЗАВЗЯТИЙ КИТАЙСЬКИЙ ОПІР.

ШАНГАЙ, 20. II. ПАТ. Розпочинаючи офензиву, японці збомбардували літаками китайські позиції. Війська Шан-кай-шека, на які японці спрямували атаку, ставлять завзятий опір. Артилерія працює з обох сторін. Японський наступ на Кіян-Ван — є вступом до атак на Ча-пеі, що є головною метою японської кампанії.

Китайська справа в Женеві.

20. лютого на засіданні Ради Ліґи Націй з справі Клайпеди заступник Норвеґії *Кольбан* домагався, щоб видано розпорядки, аби положення ще гірше не загострилося. Домагався теж створення нового директоріяту та щоби цілу справу передати Гаському Трибуналові. Делеґат Литви *Зауніюс* спротивився внесенню Кольбана. Теперішня більшість клайпедського сойму є під чужим впливом, тому литовський уряд мусітиме розвязати сойм. Делеґат Німеччини *Більов* закидав Литві, що ломить автономний статут Клайпеди, бо обмежує ос. свободу, забороняє збори, тероризує. Рада Ліґи для добра мира повинна полагодити справу Клайпеди остаточно.

Делеґати Анґлії, Італії, Японії та Франції домагалися, щоби справу віддати Гаві для зясовування.

Литовський делеґат згодився на це з деякими застереженнями.

През. Бонкур ствердив, що предложення справоздавця Кольбана прийняли одноголосно.

Предложення це складається з таких уступів: 1) Додержання всіх міжнародніх зобовязань у відношенні до Клайпеди; 2) видати розпорядки, щоби положення ще дальше не загострилося; 3) утворення директоріяту, який має представитися соймові та повинен дістати від нього заяву довіря; 4) Гаський Трибунал має відповісти, чи Литва поступила згідно з правом і конституцією, що усунула президента Клайпеди ген. Бетхера.

Д-Р ПАРНЕС ВИЙДЕ НА ВОЛЮ?

Слідство в справі арештованого у Львові д-ра Парнеса (за нараювання до неморальности) є вже на укінченні. Частину заквестіонованих книжок із бібліотеки д-ра Парнеса віддали двом львівським професорам, щоби ствердили, чи вони колідують із карним кодексом. Коли не зайдуть які комплікації, д-р Парнес вийде на волю в середу або четвер.

ЗІ ШАНГАЮ.

ШАНГАЙ, 21. II. Під вечір положення на відтинку боїв майже не змінилося. Без уваги на всі старання японцям не вдалося ще посунути своєї боевої лінії поза село Кіян-Вань, де й дальше є китайські становища скорострілів. Ґен. Уеда наступає тепер із трьох боків на село Кіян Вань і відпирає постепенно китайські відділи.

Спортові висліди.

ПЕРЕМИШЛЬ, 21. II. 1932. Україна — Польонія 3:3 (0:1, 3:0, 0:2).

Україна — Польонія 1:1 (0:0, 1:1, 0:0). Гра цікава і повна емоції. Суддя не узнав трое правильно добутих Україною воріт. Всіх 4 воріт добув Труш М. Більше про ці змагання завтра.

ЛЬВІВ. Поґонь — Чорні 1:0 (1:0, 0:0, 0:0).

ЛЬВІВ. Поґонь — Лехія 5:0 (2:0, 2:0, 1:0).

ВАРШАВА. Польонія — Макабі 6:0, Скра — ЖАСС 6:0.

ЛОДЗЬ. Леґія — ЛКС 3:1.

Дружинове лещетарське мистецтво.

Другі з черги лещетарські дружинові змагання відбулися 21. II. в бізі мущин на 12 км. Старт і мета знаходилися за замарстинівським цвинтарем під лісом.

Зі зголошених 8 дружин по 4 змагунів стануло на старті 6 дружин: 2 з К. Л. К., 3 з У. С. С. К. і 1 з „Плаю“. Перше місце здобула дружина I. К. Л. К. в часі 1:43:05, друге дружина У. С. С. К. I. 1:44:14, третє У. С. С. К. III. 1:49:28, четверте К. Л. К. II. 2:2:1, пяте У. С. С. К. II. 2:4:51. Дружина „Плаю“ через неукінчення бігу 4-го змагуна здискваліфікована, хоч 3 змагунів трималося й осягнули час 1:38:50.

Ще невдачі поляків в Америці.

МІНЕАПОЛІС. Університет Мінесота — Польща 7:1. Університет Мінесота — Польща 8 : 0.

ВБИТИЙ ПІДЧАС БОЮ НА ПЯСТУКИ.

У Львові в театрі „Новостей“ відбувалися змагання в бою на пястуки (бокс) за мистецтво [illegible] Львова. Участь у змаганнях брали члени різних спортових клюбів. М. ін. у півтяжкій вазі боролися змагуни Ґрос (Гасмонея) та Ґодлевський (Поґонь). Ґодлевський був уже раз [illegible] у змаганнях у Бельгії.

У недільних змаганнях у салі театру „Новостей“ замітна була перевага Ґроса. У 3-ій рунді Ґодлевський уступав щораз замітніше перед противником. Наслідком нокавту Ґодлевський стратив притомність. Зімлілого перевезли до шпиталю, де він наслідком внутр. упливу крови помер.

Пок. Евг. Ґодлевський мав 23 роки та був студентом політехніки.

НОВИНКИ

— ПОЧТОВІ СКЛАДАНКИ розсилаємо з нинішним числом і просимо Вп. Передплатників негайно надсилати передплату, щоби не було перерви у висилці часопису. Передплата на місяць березень 5 зол.

— **Магазин постелі Р. Джала, Львів, вул. Хорушина 5.** (біля кіна „Аполльо") поручає по найнижчих цінах, ковдри, матераци і постіль. Переробляє ковдри по 6 зол., матераци по 8 зол. 786 52—100

— **Евген Говикович** веде свою робітню футер у Львові, вул. Домініканська 4.

— **Отворення української кухні у Львові.** Український Допомоговий Комітет для безробітних і вбогих повідомляє нас, що з днем 22. лютого ц. р. відчиняє дешеву кухню в домі „Т-ва св. Йосифа" при вул. Руській ч. 10 (в подвірю).

— **Новий президент Орієнтального Інституту.** Апостольська Столиця іменувала президентом Орієнтального Інституту на місце мсгра Д'Ербінія єзуїта Еміля Германа, родом з Альзації.

— **Як переносять наше вчительство?** Нам дістався у руки документ, що кидає світло на методи переношення останків нашого вчительства з посад, що їх воно ще деинде займає: **Rada Szkolna Powiatowa.** L. . . . . і (дата). **Do Kierownictwa Szkoły Powszechnej w... Kierownictwo Szkoły przedłoży natychmiast prośbę tamt. nauczycielki o przeniesienie. Przewodniczący: Taras.** — Переносять з ріжних причин, прим. коли їм треба, щоби польський учитель від місцевого „Стшельца" і т. п. (Яворівське „Українське Слово").

— **Українська Секція Славянського Товариства Штуки і Культури з осідком у Варшаві.** З огляду на те, що у Вашому часописі появилися про нашу секцію не зовсім вірні інформації, подаємо до відома отсе: „Українська Секція Славянського Т-ва Штуки і Культури" повстала з метою зорганізувати у Варшаві українське клюбове життя. При Секції основувалося рівночасно „Українське Економічне Бюро", якого завданням студії з ділянки українського народнього господарства. Управа Секції на рік 1932 така: Лев Лукасевич — голова, д-р Юрій Липа — заст. голови і скарбник, Борис Монкевич — реф. клюбових справ, Евген Чехович — секретар. Справи „Українського Економічного Бюра" ведуть: д-р Ю. Липа й Е. Чехович. І Секція і Бюро є національними, від ніяких політичних орієнтацій незалежними організаціями. — **За Управу: Е. Чехович, секр.**

— **Українїка.** У „Прагер Прессе" з 17. лютого 1932 р. находимо замітку про монографії українських малярів, які видав харківський „Рух". Перші чотири монографії присвячені В. Боровиковському (1757—1825), К. Трутовському (1826—93), О. Мурашкові (1875—1919) та Іванові Трушові (ур. 1869 р.). Пята монографія присвячена графікові Касіянові (ур. 1896).

— **Нові українські кооперативи.** Постановою Дирекції Ревізійного Союзу Українських Кооперативів з дня 8. II. 1932 р. приняли у члени Т-ва такі кооперативи: 1) Госп.-спож. С-ка „Єдність", кооп. з обм. пор. — Волиця, пов. Жовква; 2) „Українська Райфайзенка", кооп. з необм. відп. — Цішки, пов. Золочів; 3) „Згода", кооп. спож. з обм. відп. — Бруховичі, пов. Ковель; 4) „Визволення", госп. кооп. з обм. відп. — Мірин, пов. Ковель.

— **Про студії у Грацу.** Українське Студентське Т-во „Січ" у Грацу повідомляє, що вписи на літній семестер 1932 р. починаються 1. квітня. Ректорат приймає всіх українців без застережень на медичний, фармацевтичний, фільософічний та інші факультети. Середні кошти удержання 20 ам. долярів, такса за семестер 15 долярів. Точніші інформації: **Ukrainischer Studentenverein „Sitsch", Graz, Universität, Osterreich.**

— **Ширші сходини членів Жіноч. Кружка ім. Ганни Барвінок** у Львові відбудуться в понеділок (22. лютого) в год. 6. вечором в домівці при вул. Мохнацького 12. На порядку дня реферат п. Марії Лучаківської-Стельмахової. **„Роля газів у майбутній війні й охорона перед ними".** Просить численно явитися **Старшина.**

— **З „Веселої Буди" — сумна.** На початку лютого ц. р. у салі при вул. Осолінських у Львові відкрили ревієвий театр „Весела Буда". Від трьох днів у цьому театрі нема вже вистав. Як довідуємося, театр попав у фінансові трудноші; у „Веселій Буді" повно вірителів, а підприємцям напевно не весело, бо вірителі впевняють, що заберуть рухоме майно театру.

— **Із краєвої хроніки.** Наглий суд загрожує Михайлові Пацишинові з Дубровиць, повіт Городок Ягайл.; його арештували під закидом підпалу. — У божниці в Ярославі облив себе нафтою й підпалив одяг Мойсей Дампф, бо довідався, що його довжник не зверне йому 700 долярів. Самовбивник, що зробив із себе живий смолоскип, помер. — До лічниці у Стрию при[illegible] Юстину Говдиш із Опірця, сколівського повіту, яку заздрісний чоловік порізав бритвою. Його арештували.

— **На Радянській Україні.** „Правда" з 8. лютого повідомляє, що президія Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету призначила Сухомліна, б. предсідника ВСНХ заступником предсідника ради народніх комісарів УСРР, Ряппа народнім комісарем легкої промисловости України.

— **Про японське військо.** Англієць, який перебував довший час в Японії, висловив свої думки про японське військо в щоденнику „Дейлі Геральд". Японське військо це армія автоматів — „роботів", що таксамо механічно влаштовує святочні походи як і вмирає на полі бою. З точністю наставленого автомату може воно розбити ворога, але ледви чи зможе воно виявити свої цінности, коли зустріне поважного противника. Під стратегічним оглядом бракує японському війську того, що називають „натхненням". Патріотизм японського вояка не має меж. Коли автор статі в розмові з японськими старшинами оповідав про те, як приємно в час війни бути в тому відділі, що відходить із фронту на відпочинок у зади, тоді японські старшини знизували плечима й не могли зрозуміти, як можна радіти відступом із фронтових ровів, із єдиного місця, де є повна змога вмерти почесною смертю воїна. Релігія предків навчає їх, що полягший на полі бою йде без перешкод до неба, а там ждуть на нього всякі роскоші. Ця віра робить із японських вояків героїв, яким зовсім байдуже, коли трапляє їх вороже стрільно. При тому годиться зазначити, що на нервові недуги в Японії мужчини не хворіють, а лікарі роблять операції, не вживаючи насонних середників. З другого боку японці мають дуже розвинене почуття дисципліни. Вони сповнюють прикази наосліп, але не виявляють ніякої ініціятиви. У 1923 р., коли вулиці Йокогами були вкриті трупами та вмираючими й лікарі днем і нічю працювали серед розвалин, рівночасно в касарнях військо робило звичайні вправи. Коли з лікарських кол просили керманича військової залоги, щоби дав військові приказ ратувати жертви землетрусу, той зробив це щойно тоді, коли направили телефон і він дістав дозвіл вищої влади із Токіо.

— **Розводовий закон у Мексику.** У мексиканському місті Хігуагуа завели новий розводовий закон, що дає змогу одержати розвід через листування. Пишете до розводового бюра про своє бажання одержати розвід. Коли це діється за спільним порозумінням — одержуєте розвід ще цього самого дня. Коли лише ви виявляєте бажання розводу, то одержите розвід за двацять днів. Особиста приявність у розводовому бюрі невимагана. Навіть розводовий присуд доручує почта. Після розводу мужчина може одружитися кожної хвилини, жінка щойно за девять місяців. Кошти розводу невеликі: 120 пезетів, себто чотириста кілька золотих. Після розводу залишаються при матері сини до шести літ і доньки до 14 літ; усі інші діти пристають до батька. Родичі обовязані удержувати дітей спільними коштами, не зважаючи на те, при котрому з них діти перебувають.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Чеоез зуб до серця.

Його заболів зуб точнісько в тім самім часі, що й її. Але ні він не знав ще тоді її, ні вона його, зате обидвоє знали одного дентиста, що мешкає при Сикстуській число 17. (Не скажу хто, щоби це не виглядало на рекляму!)

Коли людину заболить зуб, то вона спершу бере зимну воду, потім горівку, по горівці аспірину, пірамідон, тогаль, „когутика", а як те все не помагає, тоді завиває голову в шаль, светер, чи інший коц і біжить до дентиста. В 99 випадках на 100 перестає боліти зуб точно перед дверми лікаря. Але на щастя для дентистів починає знову боліти, коли пацієнт вернеться з-під дверей до дому.

Його заболів зуб точнісько в тім самім часі, що й її.

Він завинув голову в перший ліпший, вона в перший найліпший шаль і обидвоє зявилися у дентиста з твердою постановою: Нехай буде, що хоче.

Нема (кажуть люди!) такого болю зуба, щоби молода дівчина не подивилася на молодого хлопця і не повинно бути такого болю зуба, щоби молодий хлопець не глипнув на молоду дівчину. В нашім випадку такого болю не було, тож дівчина і хлопець глянули на себе.

Вона бачила з-під шаля енергійний расовий ніс, а він одно синє невинне око. Обидвоє догадалися решти і усміхнулися.

Коли дентист закладав хлопцеві кліщі, він навіть не зойкнув. Тільки ноги заплів у косу і шепотом питався:

— Хто то є ця панночка?

— Зараз вам скажу — відповів дентист і вирвав зуба.

— Ой... дуже мені подобалася.

Коли прийшла на чергу вона, сцена відбулася так само, з тією тільки ріжницею, що не заплітала ніг у косу, а звинула в клубок.

— Хто є цей хлопець? — застогнала тихенько.

— Магістер прав! — і хвать за зубок.

— Ойойой... Який симпатичний.

Давно вже дентист не мав таких спокійних пацієнтів.

Та не тільки спокійних.

Як потім показалося і таких дбайливих за свої зуби.

Три рази приходили до огляду вирваних зубів, а після того до огляду ще не вирваних.

Нормальний пацієнт боронитьcя руками й ногами перед пльомбами і чищенням, а ці двоє то ще й самі підмовляли дентиста.

— ...Я думаю, що мені треба ще дві пльомби...

— ...А мені прошу ще раз вичистити зуби...

— ...Прошу оглянути добре. Мені здається, що стара пльомба рухається.

— ...Як думаєте, чи не требаб було зуб мудрости скріпити.

Дентист чистив, скріплював і пльомбував, а в міжчасі оповідав йому про неї, а їй про нього.

Коли вже обидві пари узублень були в порядку, то ожнго гарного дня зявилися ще раз і він і вона та — просили „конче а конче" бути ласкавим і прийти на їх весілля.

„Любов — це біль зуба в серці" — сказав Гайне, а повторив дентист у весільнім тості.

Повторив це сумним голосом, бо знав, що лічченням цього зуба займеться вже хто інший.

Галактіон Чіпка.

Серед чехословацьких німців.

Сільсько-господарська кооперація між німцями у Чехословаччині.

Німецька меншість у Чехословаччині нараховує приблизно 3.400.000 населення, або біля 23 прц. населення цілої чехосл. републики. Головним заняттям більшости німців у Чехословаччині є сільське господарство. Кооперація в сільському господарстві була й раніше дуже добре зорганізована між німцями в історичних землях сучасної Чехословаччини. Під цю пору ціла сільсько-господарська кооперація між чехословацькими німцями є сконцентрована в 3-ох кооперативних центрах, з яких один находиться в Празі, другий у Брні, а третій в Опаві. На 1. січня 1931 року, за даними одного з останніх чисел журналу Центрального Союзу сільсько-господарських кооператив у Празі, в цих трьох союзах було членами 2.041 кооператив. Між цими кооперативами було: 1182 каси Райфайзена, 5 позичкових кас Шульце-Деліча, 78 кооперативних складів, 164 кооперативних молочарень, 409 кооператив по електрофікації та 203 ріжних.

Ми находимо в білянсі цих кооператив біля 33 мілiони кч власного капіталу, біля 1,6 міліярда вкладів та біля 1,3 міліярда позичок. Річний оборот перевищив 3 міліярди кч. Білянс 3-х згаданих союзів на 1. січня 1931 року виказував 10,6 міліонів кч. власних капіталів, 439 міліонів позичок та біля 400 міліонів кч. вкладів. Комерційні організації, що були засновані біля згаданих союзів, продали протягом 1930 р. приблизно 23.400 вагонів (по 100 квінт. на вагон), з яких приблизно 700 вагонів мали угноєння, біля 6.400 вагонів вутілля та ліса і 4.200 вагонів хліба. Отже, не зважаючи на економічну кризу, яка в сучасний мент шаліє всюди, німецька сільсько-господарська кооперація в Чехословаччині займає дуже солідну позицію та можна її вважати за значний фактор, що підтримує бідуюче нині сільське господарство.

Проф. С. Бородаєвський.

— **Альохін у Парижі.** Світовий мистець гри в шахи Альохін гратиме в Парижі 28. лютого ц. р. з 300 противниками рівночасно в кімнатах гостинниці Клерідж. Дохід призначений для французьких воєнних інвалідів.

— **Із поліційної школи.** У поліційній школі Ню-Йорку відбувалося навчання майбутніх поліцистів. Підчас лекції увійшов у кімнату якийсь чоловік, поговорив із професором кілька слів і вийшов. Професор казав ученикам описати докладно невідомого чоловіка й зазначити в котрій руці він держав палицю. Чимало вже писалося про неточні зізнання свідків; цим разом ішло про поліційних службовиків, які повинні мати загострену зорову память. Із 42 учеників 17 відповіло, що незнайомий держав палицю в лівій руці, 22 заявили, що у правій, 3 не знали зовсім у котрій. Всі 42 ученики впевняли, що палиця була темної краски. Найцікавіше те, що незнайомий не мав зовсім ніякої палиці.

— **Знимка носа замість відтисків пальців.** Д-р Дуль, американський лікар, вимагає від поліції Зединених Держав, щоби вживала нового способу розпізнавання злочинців; замість відтисків пальців — знимка носа. Виявляється, що нема двох носів подібних, а основна хрястка носа не зміняється ані від недуг, ані від старости, тому рентгенівська знимка цієї хрястки дає поліції змогу кожночасно означити тотожність придержаного злочинця.

— **У кількох словах.** У Чехословаччині є 161 півчниць. — 25 січня ц. р. було в Англії 2,728.411 безробітних. — У Тарсі (Туреччина) відкрили розвалини міста з передхристіянської доби. — Від 15. лютого Німеччина підвищила мито на дерево й вироби з нього. — Троцький прохає дозволу чехословацької влади на свій побут і лікування в Карльсбаді. — В останніх чотирьох днях утікали 83 родини з Радянщини до Румунії. — У берлінського фізика Макса Круга вкрали злодії радія вартости 30.000 нім. марок. — Грета Гарбо, відома зірка екрану, покинула працю для фільми. Наслідницею її буде Маргарета Кнап. — У залізничій катастрофі біля Ленінграду було 6 вбитих і 13 ранених. ДПУ арештувало під замітом недбальства 5 службовиків залізниці.

— **Новий здобуток знання.** Одним з найбільших ворогів наших зубів є назубний камінь. Тому, що довгий час надаремне старалися найти якийсь радикальний спосіб, як його усунути, люди задовольнялися механічними засобами, які не тільки що забирали багато часу, але були ще до того дуже болісні. Щойно д-рові Бройнліхові вдалось винайти новий спосіб у формі Сульфорицінолеату, який не лише що усуває назубний камінь, але і не дає йому творитись. Цей засіб находиться у відомій пасті до зубів Кальодонт. Завдяки цьому кожний, що чистить зуби кальодонтом не має назубного каміня.

—o—

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

✝ **Василь Добровольський,** залізничий урядник у Радимні, помер несподівано дня 16. II. в Перемишлі в 40-ім році життя. Похорони відбулись 18. II. ц. р. Полишив жінку і двоє малих діточок. Покійний брав участь у визвольній боротьбі як жовнір У. Г. А. і разом з іншими вернувся з України в р. 1920 до рідного місточка Комарна, де разом з іншими студентами вів культурно-освітну роботу в повіті. В. Й. П.

—o—

Дописи.

РАВА РУСЬКА. **(Конференція представників повітових установ).** Дня 8. лютого ц. р. відбулася в Раві Руській конференція чолових представників усіх повітових установ, присвячена актуальним справам нашого життя в повіті. Реферував пос. Кохан. По оживленій і річевій дискусії присутні ухвалили низку постанов для ведення освітньої праці в повіті.

БОРЩІВЩИНА. **(Розвязання нових сокільських гнізд. — Переміна українських шкіл на польські).** Борщівське староство розвязало дальші товариства „Сокіл“ в селах Горошова і Королівка. Розвязання товариств староство мотивує тим, що вони не мають пожежних приладів, не роблять вправ з сикавкою і т. п. Тимчасом і ті товариства, що їх розвязано раніше, і оба згадані заявляють, що ті мотиви незгідні з дійсним станом. — В селах Залуче, Михальків і Трубчин, борщівського повіту, були донедавна школи з українською мовою навчання. Тепер хтось попідписував у тих селах декларації, щоби школи попереміновати на польські і в звязку з цим шкільний інспекторат видав відповідні зарядження. Громадяни внесли рекурси. Борщівський шкільний інспектор переводить у цій справі допити і підчас тих допитів між іншим ставить такі питання: „Цо, хцеце з Пілсудскім вальчиць? А даце ви собе з нім радзен?“ При тім переконує людей, щоби давали свої підписи на те, що хочуть науки в школі „по польску і руску“. Всі відповідають, що бажають привернення попереднього стану.

СПОРТ.

Студентські лещатарські змагання.

У. С. С. К. уладжує в дні 27. II. ц. р. лещатарські змагання за мистецтво українського студента. Змагання відбудуться у бруховицькім лісі в ось-таких конкуренціях: I. 18 км. I. кл., II. 18 км. II. кл. (ті, що ще не ставали до 18 км.), III. 9 км. початкуючі і IV. 4 км. жінки. Зголошення з вписовим 50 сот. приймають в середу і четвер у домівці УССК-у в год. 19.30. Збірка змагунів у суботу 27. в год. 9.30 на останнім перестанку „10“ на Замарстинові. Старт і мета за замарстинівським цвинтарем на Сагарі над ставком.

Лещатарські змагання в скоках.

В четвер 25. II. ц. р. відбудуться на Кортумівці внутрішньо-клюбові лещатарські змагання УССК-у в скоках. Початок змагань в год. 14.30. Збірка змагунів на передостаннім перестанку „3“ на Янівській рогатці в год. 14. Зголошення на старті.

—o—

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ.

КНИГОЛЮБ, видання Українського Т-ва Прихильників Книги. Кн. III—IV. Р. V. 1931.

РІДНА ШКОЛА, двотижневик. Ч. 3. Р. I. 1. лютого 1932. Зміст: Іван Герасимович: Чим шкільна реформа шкідлива для українців. Катря Гриневичева: Поєднання (фейлетон). о. Д-р Г. Костельник: Освіта між українцями в Югославії. Ст. Сірополко: Чеська Шкільна Матиця. Проф. Ю. Мицюк: Учитель громадянин. Живий приклад геройства праці. Петро Карманський: Українська школа у Бразилії. В. Островський: Для всіх, бо для Нації. Лист з Волині. Реформа шкільництва в освітній комісії варшавського сойму. Поляки і жиди у справі реформи. Становище представника українців. Правна порада: Який склад місцевої шкільної ради? З життя Рідної Школи: Будуймо огнище української культури і промислу. Праця „Рідної Школи“ у Кракові. Свято просфори у Кружку „Р. Ш.“ ім. Б. Грінченка у Львові. Бібліографія. Ріжні вісти. Веселий кутик.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР, двотижневик „Сільського Господаря“. Р. XVIII. Ч. 4. 15. лютого 1932.

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 20 II. 1932 р. за масло експортове та десерове пріма 3·80 зол., за літру молока 23—24 сот., літру сметани 1·20 зол., кесу яєць 4·60.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів.